

УДК 007:304:070

ВОЄННА ЖУРНАЛІСТИКА Й ІДЕЯ «НЕЙТРАЛЬНОСТІ» УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Степан Кость

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна,
e-mail: skost_@ukr.net*

У статті проаналізовано важливу проблему сучасної воєнної журналістики – нейтральність воєнного кореспондента у висвітленні російсько-української війни. Автор доводить, що нейтральність, безсторонність, дотримання відомих стандартів журналістики доцільна тоді, коли журналіст працює поза межами своєї країни. Державницька позиція українського воєнного кореспондента не суперечить цим стандартам, патріотизм не суперечить правді і правдивості як одному із принципів журналістської професії.

Ключові слова: російсько-українська війна, українська воєнна журналістика, стандарти журналістської професії.

Вступ. Російська агресія, російсько-українська війна зумовили не лише появу воєнного дискурсу в сучасних засобах масової комунікації, а й змусили уважніше поставитися до діяльності воєнних кореспондентів, йдеться, зокрема, і про дотримання загальновідомих професійних стандартів.

Постановка проблеми. Одне із найбільш дискусійних питань стосується «нейтральності» / заангажованості українського воєнного кореспондента. Цю проблему сучасні теоретики лише обдумують. Хоча журналістська практика дає цікаву джерельну базу для дослідження. Увагу привертають публікації М. Житарюка [2]. Польські дослідники, наприклад, давно уже досліджують особливості роботи воєнного кореспондента. Одне із відомих видань – збірник статей «Воєнний кореспондент. Етика–історія–сучасність» [5]. Інший польський автор, М. Мрозевич у книзі «Журналіст у глобальному селі» теж порушує проблематику воєнної журналістики [6]. Польські періодичні видання друкують інтерв'ю з відомими воєнними кореспондентами, в яких ті діляться своїм досвідом. Одна із останніх публікацій належить В. Орлінському («Професія – репортер. Про працю, роль і дилеми воєнного кореспондента» в «Gazecie Wyborczej» від 17 жовтня 2018 року).

Мега цієї публікації полягає в тому, щоб з'ясувати доцільність ідеї «нейтральності» українського журналіста в умовах нинішньої російсько-української війни і позицію української журналістики у цій війні.

Виклад матеріалу. Польський автор М. Мрозевич (книга «Журналіст у глобальному селі») неодноразово наголошує на тому, що воєнному кореспондентові постійно

загрожує смертельна небезпека: «Колись жертвою війни була правда. Тепер першою жертвою війни є журналіст – свідок правди» [6, с. 59], «Военний кореспондент – це, мабуть, останній працівник медій, який весь час ризикує життям. Він дуже відрізняється від кабінетного аналітика чи ведучого в студії, бо весь час має справу з речами остаточними, а його смерть – то одна з них. Гине, бо може написати чи показати, тобто довести щось загрозове. Може навіть вплинути на рішення про припинення конфлікту...» [6, с. 61]. Середня тривалість життя воєнних кореспондентів найнижча в журналістському корпусі. Якщо саме воєнний журналіст найчастіше опиняється перед обличчям смерті, то виникає закономірне питання: за що він гине, у чому він вбачає своє завдання, чи лише професійних обов'язків досить, щоб мотивувати його ризик? Прихильником яких важливих правд і вартостей він є? На чиєму він боці?

Ці питання не є риторичними, бо відповіді на них очевидні. Проте хоча й очевидні, але різні, іноді навіть і несподівані. Наприклад, Є. Філяр, польський воєнний кореспондент (побував у Югославії, Албанії, Грузії, Ефіопії, Сомалі, Уганді, Заїрі, Рванді, Кенії, Іраку і т. д. – йдеться про «гарячі точки» або радше воєнні конфлікти), на запитання: що було у Ваших подорожах до екзотичних країн найважливіше?; показати жахи війни, відповів так: «Знаю, що пролунає досить непедагогічно, але я ніколи не підходив емоційно до подій і ситуацій, які я бачив. То були не мої війни. Не гинули там мої рідні і знайомі. Показ жахів війни був умовою, щоб газети захотіли надрукувати і заплатити гонорар за репортаж. Принаймні для мене журналістика є не суспільною місією, а способом цікавого життя. Я був в Іраку кілька тижнів. Бачив багато паскудних речей, але найбільшим задоволенням для мене було відвідання руїн Вавилону. Як звичайний турист я не міг би там побувати на екскурсії» [4].

Позиція Є. Філяра зрозуміла: ті «гарячі точки», ті воєнні конфлікти, де він побував, – це не його війна, це не Польща воює з якоюсь з сусідніх держав. Залишаючись польським патріотом, він може дозволити собі легковажні, «непедагогічні» відповіді. Проте є ще й загальнолюдські вартості, є й професійний кодекс журналіста, з яким важко узгодити байдужість до високої громадянської місії журналіста, фаворизування «цікавого життя», а не співчуття до страждань тисяч людей.

Навіть тоді, коли воєнний журналіст перебуває на війні, в якій його держава прямої участі не бере, він не може хоч для себе особисто уникнути відповіді на запитання «з ким він?», «з якого боку він?», «які ідеали і вартості він захищає?», тому що є агресор і жертва, є війни несправедливі й справедливі, є війни між народом і диктаторським режимом. Це не означає, що журналіст не може акредитуватися в армійських частинах, вірних сирійському президентові Асадові, чи не побувати разом з бойовиками так званої Ісламської Держави, чи з афганськими талібами. Нейтральність журналіста полягає в тому, що він не бере участі в бойових діях. Журналіст загалом повинен бути нейтральним в поданні інформації (особливо коли причини конфлікту не до кінця усвідомлені й зрозумілі). Суть проблеми, мабуть, полягає в тому, що не треба формально розуміти функції журналістики, правдивість та об'єктивність інформації про воєнний конфлікт і його учасників. Саме тому дискусійним і суперечливим є інтерв'ю Н. Голованової з А. Нивою під назвою «Журналіст – не прихильник». Цитую: «Как рвалась в бой Настя

Станко во время недавнего круглого стола в Украинформе, посвященного принципам и этике военной журналистики! Легендарная хрупкая девочка, которой всего лишь немногим больше 20-ти, военный репортер, проходящая эту войну «от» и «до», бывшая в плену, именно рвалась в бой, в мирном, теплом помещении, где проходил «круглый стол» – старалась убедить «взрослых»: мы должны слышать всех, не только «своих», там на войне, и каждый воюющий, хоть свой, хоть «чужой», – это всегда индивидуальность, конкретная история и судьба... Настя потеряла в этой войне близкого человека. Настя много чего важного сказала участникам круглого стола. Она не всем и не во всем была услышана, порой мне казалось: самые сложные вещи, известные только тому, кто «щупал» войну руками, Настя говорит в пустоту, и глухота многих-многих почти безнадежна...» [1]. Гуманістичний пафос цього обширного уривка зрозумілий і прийнятний. Головні тези – ні. Почути «іншого», «чужого» – того самого, хто завжди «індивідуальна, конкретна історія і доля» – це добре, це гуманно і морально. Можна лише пригадати, що цей «інший» – Петя з Пскова, Ваня з Рязані, Вася з Саратова та тисячі інших російських офіцерів і солдат чи бородатий кадировець і бурят-танкіст – прийшов сюди хто за наказом, хто за гроші, хто за «велением сердца», як сказав один з кремлівських керівників, щоб вирішувати нашу долю, щоб убивати нас. Може, і Царьова треба зрозуміти, який погрожує прийти по Україні з вогнем і мечем аж до Львова? Яка мета цього «почути всіх»?

За цим закликом «почути всіх», а особливо «чужих», за ширшого гуманістичного пафосу можна побачити не стільки болісні роздуми над особливостями і суперечностями роботи воєнного журналіста, скільки елементарне нерозуміння суті, природи російсько-української війни. Можна було б зрозуміти А. Ниву, якби це справді була громадянська війна в Україні, яка по різні сторони лінії фронту розмежує суспільство, класи, соціальні групи, сім'ї, друзів. А. Нива була восени в Україні як воєнний репортер і письменник від «Le Point», побувала в «гарячих точках» у Сирії, Лівані, Чечні, Іраку, Афганістані, навесні 2014 р. була і в Криму. Написала дванадцять книг. Її відповіді на запитання Н. Голованової – це свідчення того, що багато західних журналістів не розуміють, що відбувається в Україні (це може відбуватися з різних причин – інтелектуальна неспроможність, політична заангажованість, прямолінійний пацифізм, фінансова мотивація і як наслідок – виконання замовлення тощо). Нива А. – пацифістка й цинічна людина (це автохарактеристика). Ще можна пояснити, чому обоє учасників діалогу – інтерв'ю не розуміють причин та особливостей російсько-української війни, не розуміють, хто ж має відповідати за зруйновані будинки і долі втікачів зі сходу України, не розуміють, що в цій війні вирішується не лише історична доля України, а й доля Європи, не розуміють, за які духовні вартості й цивілізаційні орієнтації воюють Україна і Росія, українські «кіборги» і російські військові і найманці, проросійські сепаратисти і бойовики. Нива А. з її пацифізмом не розуміє, що для України – це не просто війна, це питання життя і смерті, це не просто несподівана біда, яку треба пережити, перечекати.

Проте в інтерв'ю порушено ще одне дуже важливе практичне питання – воно прямо стосується правил роботи воєнного журналіста в зоні воєнних дій. Отож, Н. Голованова запитує А. Ниву: «Чому воєнному репортеру важно не тільки бути свідетелем

воєнного конфлікту з однієї сторони, але і побувати в стані противника?» Зауважимо – питання провокаційне, що в інтерв'ю цілком допустимо. Не менш провокаційною дискусійною і суперечливою є й відповідь: «Ну як чому?! Это не только желательно, это обязанность. Потому что как можно понять – не только конфликт, а и любую ситуацию! – если не услышишь все стороны?! Это просто невозможно! Это вопрос умного подхода, правильного выбора: надо связаться со всеми, описать ситуацию в мельчайших деталях... Иначе журналист больше не является журналистом. Он СТОРОННИК. Это другая работа. Это другой анализ. А если мы говорим о том, что журналист хочет рассказать своему читателю правду, он обязательно делает попытку описать ситуацию полно, глядя на нее со всех сторон» [1]. Лукава відповідь. У демократичній державі за умов громадянського суспільства справді журналіст повинен вислухати обидві сторони конфліктної ситуації. Це аксіома журналістської професії. Проте як українському воєнному журналістові спілкуватися з ворогом у сучасній російсько-українській війні? Яка мета? Яка потреба? Піддавати ризику своє життя і своїх колег? Є правові підстави перебування воєнного журналіста в зоні воєнних конфліктів, але щороку гинуть десятки воєнних журналістів. На території так званої ДНР і ЛНР право не діє. Іноземним журналістам, можливо, й не так небезпечно побувати в «стані противника», але не українським. Є, звичайно, вихід: побувати там нелегально, приховано. Журналістська практика такі приклади знає (маємо на увазі, наприклад, німецького журналіста Г. Вальфа). Український журналіст не тому не хоче потрапити на територію противника і без перешкод працювати там, тому, що боїться за своє життя (а це теж достатній мотив) чи тому, що не знає журналістських стандартів, а тому що цей противник – «ДНР» і «ЛНР» під покровительством Кремля не дотримується не лише українського законодавства, а й міжнародного права, йому чужі навіть елементарні моральні правила. На що спроможна російська Феміда, доводить приклад з Н. Савченко, яку звинувачують у смерті російських журналістів, а тепер відкрили нову кримінальну справу проти неї, звинувачуючи у нелегальному перетині російського кордону. Ось чому емоційні роздуми про обов'язок воєнного журналіста вислухати обидві сторони конфлікту як умови існування самої журналістики – це від лукавого. По-перше, це в моральному сенсі ставить на один рівень і незалежно від характеру війни обидві сторони конфлікту: агресора і жертву нападу. По-друге, це провокує недосвідчених журналістів на авантюрну поведінку. По-третє, А. Нива вважає, якщо журналіст не спілкується з обома сторонами конфлікту, то він стає «прихильником», а це вже, на її думку, не журналіст і не журналістика. То ще один приклад словесної еквілібристики і формалістичного тлумачення на загальних правильних істин журналістської творчості. Це А. Нива, відома французька воєнна журналістка, може бути нейтральною в російсько-українській війні, бажаючи вислухати обидві сторони і не бажаючи стати прихильником якоїсь з цих сторін. Проте Е. Піл, М. Ванькович, І. Еренбург (з його горезвісним «убей немца!»), О. Довженко, А. де Сент-Екзюпері не намагалися потрапити в «стан противника» і поспілкуватися з ним і не боялися бути «прихильниками».

Спроби бути «безстороннім», стати «над битвою» можуть набирати різних форм. У відомого львівського журналіста О. Дроздова і одіозного О. Бузини – це концеп-

ція журналістики, яку можна висловити гаслом «правда понад усе». Блогер з Івано-Франківська Р. Коцаба не хоче брати участі у «братовбивчій» війні, а тому закликає протестувати проти мобілізації і ухилитися від неї (свою позицію оприлюднив на російських телеканалах). З іншого боку, журналіст (воєнний кореспондент), який не хоче зрозуміти характеру війни, про яку він пише, для якого не важливо, хто агресор, який абсолютизує свободу слова і незалежність журналістики, для якого найважливіше – припинення воєнних дій незалежно від умов, на яких це буде зроблено, – такий воєнний кореспондент довіри не викликає.

Як не дивно, але чомусь саме російсько-українська війна спричинила дискусії про журналістські стандарти, про особливості роботи воєнного кореспондента. Серед учасників дискусії – ще один зарубіжний журналіст – А. Бабченко, російський воєнний репортер. Його бачення воєнної журналістики цікаве, в чомусь навіть навчальне. Головне табу для журналіста – не брати за жодних обставин до рук зброї, хіба щоб врятувати власне життя. Цікаві роздуми і висновки про сучасну російську журналістику і пропаганду (на його думку, «Первый канал», «Россия 24» і LifeNews – це не засоби масової інформації, а засоби масової пропаганди); привертають увагу його думки про російсько-українське протистояння в інформаційній війні (він вважає, з цим, до речі, можна погодитися, що в інформаційній війні Україна виграє війну; на його думку, не варто відповідати на пропаганду пропагандою, бо так Україна може уподібнитися Росії; не потрібна і контрпропаганда; він категорично проти пропаганди, аналогів Russia Today. Саме це нормальне, слушне, професійне бачення і сприймання і проблем воєнної журналістики, і проблем інформаційної боротьби. Наступна його думка теж прийнятна: «Журналистика не создает реальность, а описывает ее такой, какая она есть. Нужно писать не о том, какая хорошая армия и замалчивать какие-то преступления, а писать, как есть на самом деле, чтобы армия минимизировала ошибки и становилась профессиональной» [3]. Не можна погодитися з його роздумами чи висловлюваннями про журналістський патріотизм. Знову таки про необхідність вислухати «обидві сторони». Журналіст зобов'язаний представляти конфлікт з обох сторін. Это его работа. Наша задача – не забратися в самую зад...у и героически погибнуть, а выбратися оттуда живым и написать репортаж. Если такой возможности нет, значит и на ту, и на другую сторону ездить не надо. Но это не значит, что нужно пропагандировать только одну точку зрения. Если вы думаете, что журналист, в первую очередь, должен быть патриотом, тогда в данный момент лучше с профессией завязать и заняться волонтерством... Как только вы считаете, что ваша задача – начинать освещать события с одной точки зрения, вы делаете первый шаг в сторону пропаганды, и в итоге вы закончите киселевщиной» [3]. Це дивовижне нерозуміння з боку іноземних журналістів ситуації на сході України: вони не розуміють, що це не конфлікт, не громадянська війна, а війна, яку почала Росія. Тому український журналіст не може не бути патріотом своєї батьківщини. З іншого боку, хіба патріотизм заперечує правду, чесність? Зрештою, якщо російські журналісти, наприклад, А. Політковська, писала правду про Чечню, то хіба вона не залишалася патріотом Росії? «Странной» любов'ю любив Росію Ю. Лермонтов, але ж залишався

російським патріотом. В І. Франка теж знаходимо гірке признання в нелюбові до Русі, але хіба ж і він не був патріотом?

Думка про несумісність журналістики (у цьому разі воєнної) з патріотизмом не тільки парадоксальна, скільки епатажна, вона може вплинути на недосвідчених, на початківців, але всерйоз її сприймати не можна. Правда і чесна, незаангажована воєнна журналістика чи патріотична позиція воєнного журналіста – це надумана альтернатива, це безпідставна, необгрунтована драматизація професії воєнного кореспондента.

Очевидно, йдеться про те, що навіть якщо журналіст нейтральний щодо сторін воєнного конфлікту, то він як журналіст не може не бути прихильником правди, моралі, справедливості. Моральний аспект його діяльності, його перебування в зоні війни теж важливий. На етичні проблеми у праці воєнного кореспондента звернула увагу М. Годальська [5]. Вона описує два відомі приклади з життя воєнних кореспондентів. У червні 1979 р. під час в'єтнамської війни фоторепортер Acommunity Прес зробив знімок, який став символом в'єтнамської війни. На одне з селищ, у якому діяли в'єтнамські партизани, американська авіація скинула напалмові бомби. Нік побачив людей, які втікали від вогню, і голу дівчинку, плечі якої були вкриті напалмовою масою (Цей знімок і зробив його знаменитим). Він посадив у свою машину дівчинку з її рідними і відвіз до шпиталю, де було багато поранених вояків, і ніхто не переймався дітьми. Нік сказав до лікарів: «Я репортер. Прошу, допоможіть їй. Не хочу, щоб померла». Дівчинці допомогли, і вона вижила. Наступного року Нік отримав нагороди Пулітцера, виграв конкурс «World Press Photo». У 1997 році ця дівчинка, вже доросла, стала Послом миру Юнеско і заснувала свій фонд, мета якого – допомагати дітям, жертвам збройних конфліктів. Фоторепортер не шукав нагоди потрапити в стан противника, до рук в'єтнамських партизанів, але двічі вчинив морально: зробив знімок, який теж формував громадську думку про несправедливу війну США у В'єтнамі і врятував життя в'єтнамській дівчинці.

Другий приклад. У березні 1993 р. у Судані американський фоторепортер Кевін Картер двадцять хвилин сидів біля виснаженої дівчинки, яка вмирала з голоду. Неподалік них сидів і сип (яструб, стерв'ятник), який чекав, коли помре дівчинка, а фоторепортер чекав, коли цей птах розправить крила... Нарешті він зробив бажаний знімок, який наступного дня потрапив на обкладинку «New York Times». Знімок теж став символом великого голоду в Африці, його передруковували інші видання, читачі цікавилися, що сталося з дівчинкою, громадські організації організували допомогу голодним.

Наступного року К. Картер теж отримав нагороду Пулітцера. Через два місяці він закінчив життя самогубством. Упродовж цих двох місяців репортер пояснював те, чого не видно на знімку, чому не зробив нічого, щоб допомогти дівчинці. «Проте не зробив нічого. Потім сидів під деревом і плакав. Казав, що там були тисячі таких дітей, були там і працівники, які відповідали за допомогу. Ці пояснення викликали загальне обурення: «Людина, яка робить знімок дитини, яка страждає, зосереджується на відповідному налаштуванні об'єктива і думає про композицію, є хижак, другим стерв'ятником на цьому знімкові» [6]. У прощальній записці К. Картер написав: «Переслідують мене картини смерті, живі спогади про трупи, гнів і біль... біль голодних чи поранених ді-

тей... Справді, справді, перепрошую» [4]. Може, не всі звинувачують К. Картера, який зробив знімок, але не допоміг дівчинці – він міг і не знати, як це зробити. Гадальська М. слушно зауважує, що є питання, на які нема відповіді в жодному етичному кодексі [5].

Пафосні міркування А. Ниви про об'єктивну журналістику, про повну незалежність журналіста від політичної позиції своєї держави (і видавця, власника теж) розмивають предмет роздумів, а проблема справді є. Адже були претензії до знімальної групи «Інтера», яка нібито розсекречувала українських бійців. Зрозуміло, що журналісти повинні розуміти, що не завжди можна зазначати прізвища, посади, місце знаходження намета військових частин тощо. Невипадково речник Інформаційного центру РНБО А. Лисенко дорікнув українським журналістам, які висвітлюють події в зоні АТО, за розкриття засекреченої інформації (про це він заявив у ході дискусій за круглим столом «Стандарти журналістської діяльності під час конфлікту»). Він радив ретельніше перевіряти інформацію і координувати свою діяльність з прес-офіцером. Зокрема, наголосив, що деяка інформація є державною таємницею, а тому її не можна поширювати. Це стосується дислокації наших частин, напрямку руху військових колон – усе це інформація для ворога, який мав би витратити великі кошти і зусилля, щоб її здобути завдяки розвідувальній роботі. Особливо гострою ситуація була на початку антитерористичної операції. Зауваження А. Лисенка щодо роботи воєнних кореспондентів можна вважати обмеженням свободи журналістів, їхніх прав на інформацію – якщо не взяти до уваги того, що ми перебуваємо у стані війни з сильним, підлим, небезпечним, підступним ворогом, який «корисних ідіотів» відшукує і в журналістському корпусі, нашому і закордонному.

Проте варто подумати над таким висновком: свої уявлення про журналістику, про свою працю у зоні воєнного конфлікту воєнний кореспондент не повинен ставити вище від духовних і моральних вартостей.

Нарікання А. Лисенка й інших офіційних осіб, причетних до підготовки і поширення інформації про перебіг воєнних подій на сході України зрозумілі. Проте навіть тоді, коли Верховна Рада визнала Росію агресором, коли Росія веде проти нас «гібридну» війну, ми не можемо відмовитися від демократичних стандартів журналістики і погодитися з перетворенням журналістики в засіб пропаганди в нацистському (за Геббельсом) і радянському розумінні. Ми не можемо уподібнюватися до сучасного російського телебачення, яке, за визначенням С. Грабовського, функціонує між паскудством і божевіллям (ч. 14–15 «Дня» 2015 р.). Навіть у тих умовах, коли нам загрожує небезпека, журналістика повинна бути правдивою, сумлінною, докладною – але не безсторонньою. Американські медіа були безсторонніми у в'єтнамській війні (завдяки їм було виведено американські війська), в іранській війні («Буря в пустелі»). Ці війни прямо не загрожували безпеці і національним інтересам США. Зазначимо, що 11 вересня 2001 р. ситуація змінилася – теракт об'єднав (не будемо стверджувати, що це незмінна і стала величина) владу і журналістику. Проте навіть цей масштабний терористичний акт 11 вересня 2011 р. не загрожував існуванню США як державі.

Ми не можемо бути безсторонніми, оскільки йдеться про наше існування як цивілізованої європейської держави, бо ми – прихильники української державності, а

ідею нашої державності не можна ставити нижче від демократичних ідеалів, від інших загальнолюдських вартостей. Навпаки, сьогодні збройний захист української державності – це спосіб захисту базових вартостей європейської цивілізації. Не заперечуємо, що наша держава повинна мати інститут пропаганди, її функція провадити як зовнішню, так і внутрішню пропаганду (її, до речі, не треба ототожнювати з новоствореним міністерством інформаційної політики, проти якого так згуртовано виступила громадськість, в т. ч. і журналістський корпус), але це – не журналістика, як не є журналістською соціальні мережі, блогосфера. Саме завдяки цим чотирьом каналам комунікації відбувається процес медіатизації війни та зникає монопольне керування інформацією, її лінійний характер. Проте основний тягар соціальної і моральної відповідальності лежить саме на журналістиці. Цей канал медіатизації війни – системне явище, що входить у більшу систему, якою є суспільство (держава). Саме тому, що журналістика не існує окремо, ізольовано, щоби більше в момент загрози для суспільства (держави), вона не стоїть перед альтернативою: бути учасником (прихильником), чи залишатися осторонь, бути «над битвою».

Про воєнну журналістику йшлося і на III Львівському медіафорумі у червні 2015 р. Зокрема, А. Свентах на сторінках «Дня» відгукнулася принциповою публікацією «Симптоми» глобального цинізму» (ч. 96–97 «Дня» від 5–6 червня 2015 р.), у якій негативно оцінила пропозиції окремих журналістів висвітлювати новини «з іншого боку конфлікту». Є, щоправда, ще один важливий аспект проблеми: журналісти, які хочуть бути «нейтральними» – «стати над битвою», «вислухати й іншу сторону конфлікту», висловлюють свою позицію чи це думка власника того чи іншого засобу масової інформації?

Висновки. Українська журналістика в цій війні повинна бути прихильником тих вартостей, на яких ми вже наголошували. Якщо визнати, що є три типи інформування про сучасну війну, три типи комунікації (позиції журналістики): 1) бути інструментом війни; 2) зайняти нейтральну позицію; 3) бути інструментом досягнення миру за будь-яку ціну, то українська журналістика повинна бути інструментом справедливої війни (не беручи зброї до рук), заради перемоги за українську державність, утвердження європейських цінностей і справедливого міжнародного світопорядку. Нам не потрібен мир за будь-яку ціну.

Список використаної літератури

1. Голованова Н. Анн Нива: «Журналист – не сторонник» // Телекритика. – 2014. – 17 грудня.
2. Житарюк М. «Гарячі точки» у засобах масової інформації, пропаганди і маніпуляції. Особливості російсько-української війни 2014 р. // Вісник Львівського університету. Серія журналістики. – 2015: Вип. 40. – С. 203–209.
3. Клинова О. Аркадий Бабченко: «В информационной войне Украина как раз выигрывает» // Телекритика. – 2014. – 22 грудня.
4. Grymowicz A. Nie moje są wojny – moje są wspomnienia // Gazeta Wyborcza. – 2011. – 7 czerwca.
5. Korespondent wojenny. Etyka-historia-współczesność / Pod red. K. Wolnego- Zmorzyńskiego, J. Snopka, W. Furmana, K. Bernat. – Kielce : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa, 2012. – 253 s.

6. Mroziewicz Krz. Dziennikarz w globalnej wiosce. – Bydgoszcz; Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Branta”, 2006. – 271 s.

References

1. Golovanova N. Ann Nyva: “Jurnalist – ne storonnyk” // Telekrytyka. – 2014. – 17 grudnia.
2. Jytariuk M. „Garjachi tochky” u zasobach masovoji informacij, propagandy i manipulacij. Osoblyvosti rosijs’ko-ukrajns’koj vijny 2014 r. // Visnyk L’vivskogo universytetu. Serija jurnalistyky. – 2015: Vyp. 40. – S. 203–209.
3. Klynova O. Arkadij Babchenko: „V informacionnoj vojne Ukraina kak raz vyigryvajet” // Telekrytyka. – 2014. – 22 grudnia.
4. Grymowicz A. Nie moje są wojny – moje są wspomnienia // Gazeta Wyborcza. – 2011. – 7 czerwca.
5. Korespondent wojenny. Etyka-historia-współczesność / Pod red. K. Wolnego- Zmorzyńskiego, J. Snopka, W. Furmana, K. Bernat. – Kielce : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa, 2012. – 253 s.
6. Mroziewicz Krz. Dziennikarz w globalnej wiosce. – Bydgoszcz; Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Branta”, 2006. – 271 s.

Стаття надійшла до редколегії 05.09.2018

Прийнята до друку 11.09.2018

MILITARY JOURNALISM AND THE IDEA OF “NEUTRALITY” OF UKRAINIAN JOURNALISTS

Stepan Kost

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str., 1, Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: skost_@ukr.net*

The article analyzes an important issue of current military journalism – the neutrality of a military correspondent in coverage of the Russian-Ukrainian war. The author argues that neutrality, impartiality, and compliance with well-known standards in journalism are appropriate when a journalist works outside of his country. The statesman-like approach of the Ukrainian military correspondent does not contradict these standards, the patriotism does not contradict truth and faithfulness as one of the principles of the journalistic profession.

Key words: Russian-Ukrainian war, Ukrainian military journalism, standards of journalistic profession.